

Rezultatele programului de monitorizare a speciilor nocturne din habitate deschise și semideschise

- raport anual 2018 -

Kovács István

istvan.kovacs@milvus.ro

Asociația „Grupul Milvus” în parteneriat cu Societatea Ornitologică Română a inițiat schema de „Evaluare a speciilor nocturne din habitate deschise și semideschise” în 2014. Scopul proiectului a fost colectarea de date despre distribuția și abundența unor specii nocturne, precum cristelul de câmp (*Crex crex*), caprimulgul (*Caprimulgus europaeus*), ciușul (*Otus scops*), ciuful de pădure (*Asio otus*), cucuveaua (*Athene noctua*), pasărea ogorului (*Burhinus oediconemus*) etc., care vor servi ca date de bază pentru un program de monitorizare. Dintre aceste specii, cristelul de câmp are un statut aparte, fiind ținta plăților de agro-mediu, astfel monitorizarea efectivelor sale este de importanță majoră.

Începând cu 2016 schema a fost transformată într-un program de monitorizare bazat pe voluntariat prin care cel puțin o parte a pătratelor incluse în schemă ar trebui repetate anual. Pentru a putea analiza într-un mod adecvat datele de tip trend, repetarea anuală a evaluării este indispensabilă, mai ales în cazul unor specii precum cristelul de câmp, a cărei populație prezintă fluctuații anuale puternice. Cu toate că momentan nu există finanțare pentru program, la solicitarea voluntarilor există posibilitatea decontării cheltuielilor de transport, în special în cazul pătratelor mai grele realizate cu mașini de teren sau a pătratelor aflate la distanță mai mare de reședința voluntarului.

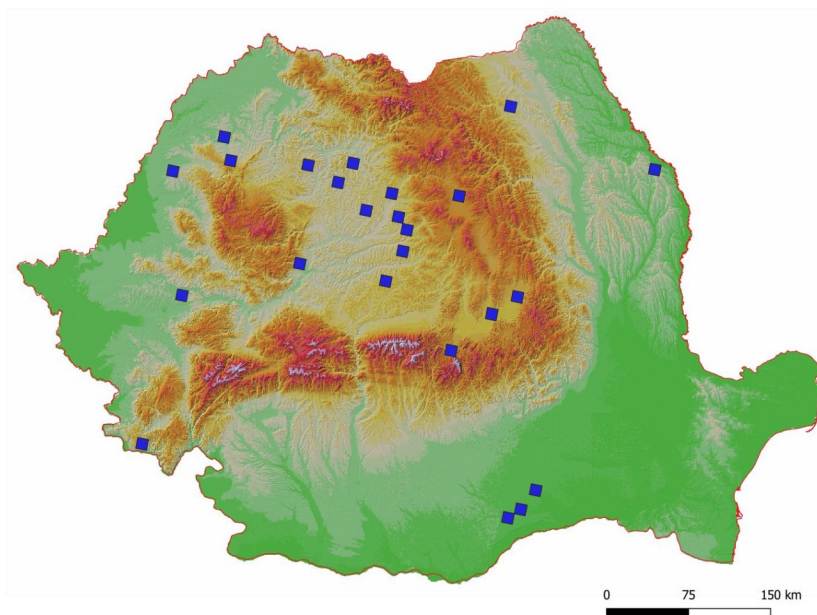

Figura 1: Pătratele completate în 2018

Prezentarea scurtă a metodologiei

Metodologia constă dintr-o singură ieșire nocturnă într-un pătrat de 10×10 km în perioada 20 mai – 10 iunie și completarea a câte 5 minute de observații pe minim 10 (sau opțional mai multe) puncte de observație. Observațiile trebuie repetate anual.

Rezultatele programului în 2018

În 2018 au fost completate 24 de pătrate (Figura 1), care reprezintă un pas înapoi față de cei doi ani precedenți ai schemei de voluntariat (în 2014 și 2015 pătratele au fost realizate din finanțări), când au fost completate 35, respectiv 33 de pătrate (Figura 2). S-a observat o reducere semnificativă a numărului de pătrate completate, în special în Moldova, unde în 2018 au fost efectuate observații numai în 2 pătrate.

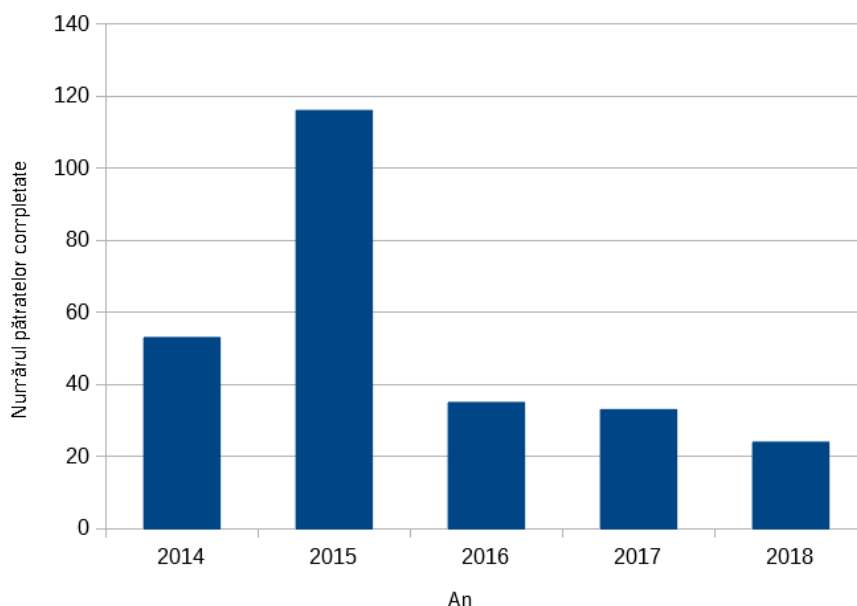

Figura 2: Evoluția numărului de pătrate de la începutul programului. Programul a fost derulat în cadrul a două proiecte în 2014 și 2015, iar începând din 2016 ca schemă de voluntariat.

Distribuția pătratelor este în continuare foarte inegală la nivel național (Figura 3). Transilvania și partea vestică a țării sunt relativ bine acoperite. În rest, au fost efectuate observații numai în nordul Moldovei, respectiv în zona Bucureștiului. Sudul Moldovei, Oltenia, cea mai mare parte a Munteniei, respectiv Dobrogea au fost complet neacoperite în 2018.

În ceea ce privește acoperirea celor 3 specii țintă primare, mai comune în întreaga perioadă de desfășurare a schemei, putem trage concluzia că:

- populația cristelului de câmp este relativ bine acoperită. Lipsesc însă date din Subcarpații Moldovei și Subcarpații Sudici. Este însă îngrijorător scăderea numărului de pătrate din Podișul Moldovei.
- populația ciușului are o acoperire moderată. Lipsesc date din regiuni mari din arealul de distribuție, inclusiv din zone cu densitate populațională mare.
- populația caprimulghului este slab acoperită. Sunt practic neacoperite regiunile cu densitate populațională mare (Dobrogea, Subcarpații de Curbură).

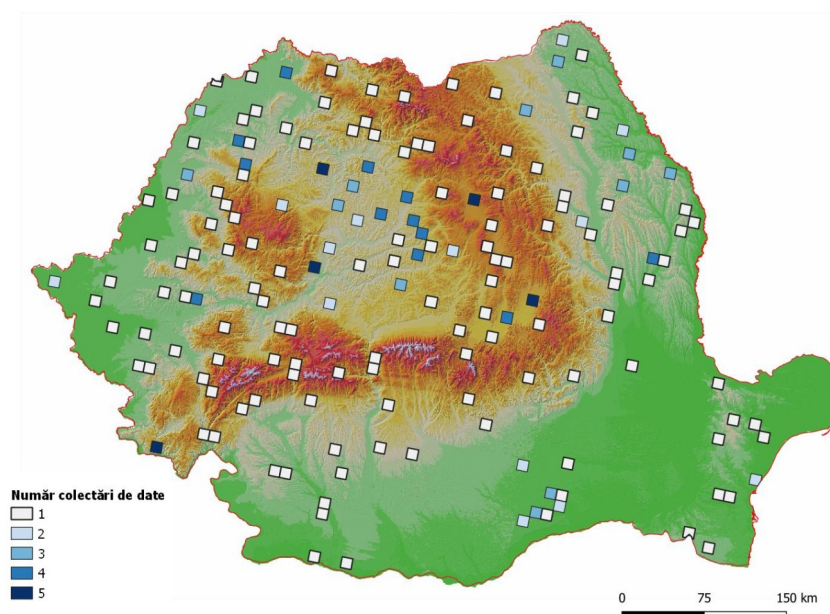

Figura 3: Distribuția pătratelor evaluate cel puțin odată de la începutul programului. Se poate observa, că pătratele repetate se concentrează în Transilvania, partea vestică a țării, Moldova și în zona Bucureștiului, astfel multe regiuni întinse rămân neacoperite.

Denumire științifică	Denumire românească	Număr de exemplare observate
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Lăcar mare	24
<i>Acrocephalus palustris</i>	Lăcar de mlaștină	16
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	Lăcar mic	2
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Lăcar de stuf	1
<i>Asio otus</i>	Ciuf de pădure	25
<i>Athene noctua</i>	Cucuvea	30
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Caprimulg	11
<i>Coturnix coturnix</i>	Prepeliță	28
<i>Crex crex</i>	Cristel de câmp	47
<i>Cuculus canorus</i>	Cuc	5
<i>Gallinula chloropus</i>	Găinușă de baltă	1
<i>Locustella fluviatilis</i>	Grelușel de zăvoi	4
<i>Locustella luscinioides</i>	Grelușel de stuf	4
<i>Locustella naevia</i>	Grelușel pătat	1
<i>Lullula arborea</i>	Ciocârlie de pădure	19
<i>Luscinia luscinia</i>	Privighetoare de zăvoi	47
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Privighetoare roșcată	101
<i>Otus scops</i>	Ciuș	177
<i>Perdix perdix</i>	Potârniche	1
<i>Phasianus colchicus</i>	Fazan	1
<i>Pica pica</i>	Coțofană	1
<i>Strix aluco</i>	Huhurez mic	19
<i>Strix uralensis</i>	Huhurez mare	1

Tabel: Lista speciilor și numărul exemplarelor observate în 2018.

În cea ce privește nivelul populațiilor speciilor țintă din 2018 este de remarcă, că acest an a fost pe departe cel mai slab pentru cristelul de câmp de la începutul programului. Cu câteva excepții, numărul exemplarelor era mult inferior celor din anii precedenți și în păratele cele mai bune, de ex. în Depresiunea Giurgeului sau în lunca Râului Negru. Explicația cea mai probabilă este seceta din aprilie și începutul lunii mai, care a împiedicat creșterea adecvată a vegetației ocupate în mod normal de specie. Pentru cius, 2018 a fost un an bun, cu efective mai ridicate decât în cei doi ani precedenți.

Probleme întâmpinate

Am dori să atragem atenția asupra câtorva probleme întâlnite în ultimii ani în cea ce privește aplicarea metodologiei și recunoașterea speciilor. **Recomandăm recitirea anuală a metodologiei:** există posibilitatea de a ne aminti greșit anumite aspecte sau să uităm detalii, așa cum, din păcate, s-a întâmplat de mai multe ori în ultimii ani. Printre greșelile cele mai des întâlnite menționăm:

1. **Nu sunt notate toate speciile observate.** Metodologia cere notarea tuturor speciilor observate, inclusiv a celor care nu sunt enumerate ca specii țintă. Opțională este desenarea passeriformelor pe hartă, dar de notat trebuie notate și acestea.
2. **Observațiile sunt începute pe lumină,** înaintea lăsării complete a întunericului. Observațiile pot fi începute numai în **întuneric complet**, cea ce în iunie ar fi, aproximativ, ora 22:30.
3. **Sunt confundate cele două specii de privighetori.** Dat fiind faptul că identificarea celor două specii este foarte grea și necesită multă experiență, pentru a vă ajuta vă prezentăm harta de distribuție aproximativă a celor două specii (Figura 4). Vă rugăm, dacă auziți cealaltă specie în arealul de distribuție normală a unuia dintre specii, încercați să înregistrați cântecul (o puteți face cu telefonul) și să ni-l trimiteți.

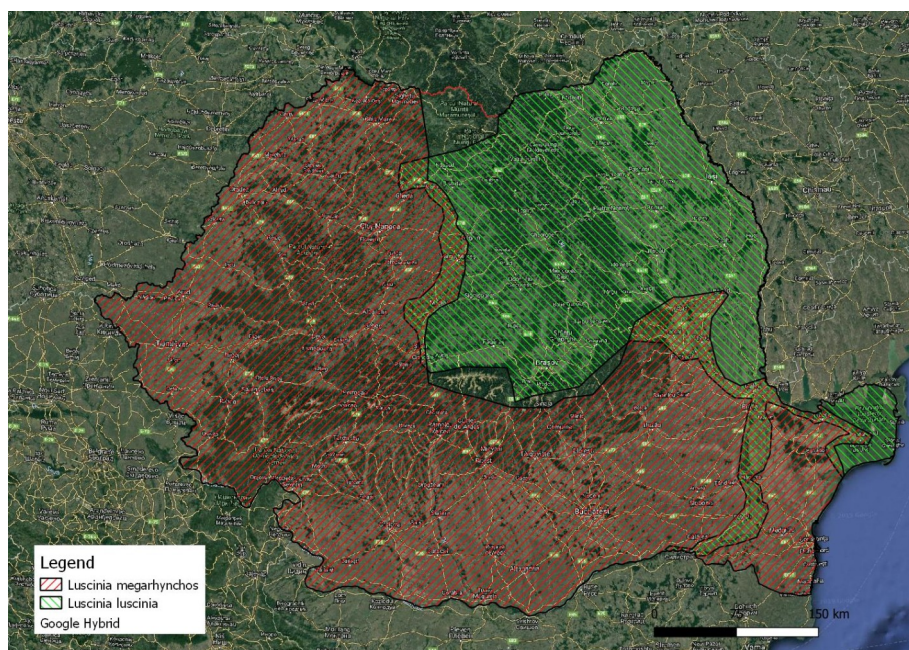

Figura 4: Distribuția privighetorii roșcate respectiv a privighetorii de zăvoi în România

4. **Broaștele râioase verzi și coropișnițele sunt identificate ca și caprimulgi.** Vă rugăm să fiți foarte atenți la această greșală frecventă! Cele două specii au voci foarte similare (pare un caprimulg care

cântă la distanță mare), dar nu au modulația caracteristică caprimulgului. Totodată, vocea coropișniței se aude numai de la distanțe foarte mici, astfel apropiindu-ne de voce putem să ne dăm seama că nu este vorba de caprimulg.

Mulțumiri

În final am dori să mulțumim celor 33 de voluntari care au contribuit la colectarea de date în cadrul programului în 2018!

Alina Ioniță, Baltag Emanuel Ștefan, Bánya Szilárd, Bărbos Lőrinc, Ciprian Fântână, Cristian Domșa, Daróczi J. Szilárd, Dorin Damoc, Dumbrava Adi, Dumbrava Amalia, Dósa Attila, Gyékény Gertrúd, Havadtői Krisztina, Kis Réka-Beáta, Komáromi István Sándor, Kovács István, Lazăr Anamaria, Liviu Cernișov, Macaveiu Lucian, Mező Ildikó, Nagy Attila, Papp Bálint, Papp Judith, Papp Tamás, Pruteanu Andreea, Radu Adrian, Sebastian Bugariu, Stanciu Raluca, Sugár Szilárd, Toma Sorin Daniel, Toncean Florin, Turdean Laura, Zeitz Róbert